פת קיבר · שנולדו בלע"ז: **פומי וכרסי** · **לא מעלו** כך **אמעטה**. וגרלה בעיני פומי וכרסי מעלי הפנים ומרבה לא הזרע והורג כינה שבמעיים, וכרסין נמי תניא בברכות (דף מד:) דיפין לבני מעיים: **שום ירק** · אי **אמעטי** לגנלי **ולא אומר** תורה אור לשבת: **עלין** · קטן, אמהות יפין, אמהות-ארכין: **ביפות שפמה** · יפין שמלגנין את הגוף בימות הגשמים קטן: **פוקינין** · מפני הטורח: **בי בירי ובי נרש** · כ' עיירות ויש בין זו לזו מעלות ומורדות והן שוליות: **מזקנון** · הזקיטני: **כריבוע של עולם** · כדמפרש ואזיל: **נותן צפונה לצפון עולם ודרומה לדרום עולם** · ולא באלכסון של עולם: **וסימניך** · אם איך יודע לכין צפון ודרום: **עגלה בצפון ומערב בדרום** · מזלות הן: **אם אינו יודע לרבוע כריבוע של עולם** · שאינו מכיר במזלות הללו: **מרבעה כמין שפקופה** · לפי הילוך סיבוב החמה ביכר איזו רוח דרומית ואיזו רוח צפונית: **שפה יוצאה ביום ארוך** · אותו רוח שאתה רואה שחמה יוצאה ביום ארוך של ימי תקופת תמוז (ז) (יוצאה) בגידו האחד ושוקעת באותו רוח עצמו בגידו האחר: **וזו פני צפון** · לפי שהחמה לעולם ביום ממזרח לדרום מהלכת כדאמר קרא (קהלת ז) הולך אל דרום והליכת החמה-ביום היא, אבל בלילה איט הולך אלא סובב ממזרח לכיפה וביום הלרוך אומה ביקרן מזרחית צפונית ומהלכת מזרח לדרום ומערב ושוקעת בקרן צפונית מערבית ובלילה סובבת פני צפון ולמחרת ביום נקבר מעט ואינה יוצאה בקרן אלא נמשכת מן הקרן ולמחרת מעט ויוצאה ובערב שוקעת בתוך המערב משוך מן הקרן מעט ובלילה סובבת אותו מעט וכל הצפון ומעט במזרח יותר מליל של אמש וכן בכל יום עד שיוצאה בתקופת תשרי בלמעלה המזרח שוקעת בלמעלה המערב לפיכך ביום ובלילה שוין ועדיין בכל יום נמשכת לגד דרום ויוצאה ובשקיעתה נמשכת לגד דרום ושוקעת, עד שיוצאה ביום בתקופת טבת בקרן מזרחית דרומית ומהלכת דרום עבור בקרן מערבית דרומית ובלילה שוקעת בקרן מערבית דרומית ויוצאה בקרן מזרחית דרומית ובלילה יוצאה דקאמר אמה יוצאה ביום קצר ושוקעת ביום קצר זה הוא פני דרום: **פני מזרח ומערב שפמים מסלכין** · ביום בימים האלו פעמים מסבבתן בלילה בימי תקופת טבת: **ליפנו לפני בלני** · דאמרן לעיל אמה יוצאה ביום ארוך כו' או בתחלת היום או בתחלת הלילה כו'. לפי שהמאורות נתנו בתחילת ליל רביעי בשבת ובתחלת ניסן ובאמת שם"ם ימים ושם שעות תשוב לאותן כולם בשביעית ויתחלו בידך יום ולילה נמלאת תקופת ניסן בשנה הבאה בחלי ליל חמישי לשנה השלישית בתחלת יום ו' ובשנה הרביעית בחלי יום שבת וכן לעולם יום ורביע בין תקופה שנה לתקופה שנה הבאה ולעולם הן כלות בח' מן הרביעיות הללו: **ולין תקופה תמוז טופלת בלילה ומתלה בו בשבת ומתלה בו ביום בו בלילה** · שבתקופת ניסן טופלת בתחלת היום לאותה של תמוז בשבתה ומתלה ביום, ובתקופת ניסן בחלי היום, של תמוז בח' ומתלה בלילה, לפי שז' שעות ומתלה יש בין תקופה לתקופה, שבאותו יום שזו טופלת זו טופלת אלא נמשכת להלן משעה שנפלה זו ז' שעות ומתלה שהן ל' שעות לד' התקופות הסיום יום ורביע ולפי זה התקופה לאותה של תשרי טופלת לו בג' לו בכ' לו כפלה תקופה תמוז בח' ומתלה של תשרי טופלת בכ' לו תמוז בז' ומתלה של תשרי בג' ולן כולם חהו סימן חזר"ו ולתו"ד שבתקופת ניסן בח' של תמוז בז' ומתלה של תשרי בג' ומתלה שניה של ניסן בחלי היום הסיום בז' שעות ושל תמוז בח' ומתלה ושל תשרי בכ' ושל טבת בי' ומתלה שניה של ניסן בחלי היום הסיום בז' שעות ומתלה ושל תשרי בכ' ושל טבת בד' ומתלה בו ביום: **ולין בין תקופה לתקופה כו'** · כדפרישית תשוב ל"ח יום כולן שביעיות תמימות הן ו' שעות ומתלה היא נמשכת אחריהן שימי התקופות כך הם ל"ח יום ו' שעות ומתלה שהן רביע של שם"ם ורביע: **ולין תקופה מושכת מתבריפה אלא מלי שפה**-(ג) סימן לתלוי חו"ח גי"ח וח"ח מד"ח שמות השעות כל"ם נמח"ן הוא סידור והיטבן תחלת ליל ל' בשבת משמש טובב ומחריו לבנה ואחריו שבתי לדק מחדיש ממה עגה הרי ז' שעות ומוזרים חלילה בגמלא שעה ראשונה ביום ל' בשבת ממה ואחריו עגה ושוד כל"ם נמח"ן תמלא סימני שעות ראשונות של יומות השבוע חל"מ כל"ם ימים וסימני שעות ראשונות של כל לילי השבוע כל"ם חל"מ ור' שבתי דמל"ו הרופא ז"ל פירשו היטב בספר חכמוני שלו למה נסדרו הסוכבים בענין זה וכיון דלין בין תקופה לתקופה אלא ז' שעות ומתלה נמלא שם שלה נפלה תקופה ניסן בתחלת טובב תקופת תמוז יפול בחלי טובב תשרי בראש לבנה טבת בחלי לבנה וכן כולם כשמוליח ז' שעות ומתלה של זו תגיע לאותה שעה עצמה אלא שנמשכת חלי שעה לאחריה: **ופני מילי דאמילה** · מולד לבנה של ניסן או של טבת בשעת לבנה או בשעת לדק: המרבע

כאן בעלין כאן באמהות כאן בימות הגשמים · פ"ה דעלין קטן ואמהות יפין לאמהות שרשין בימות החמה יפין שמלגנין הגוף בימות הגשמים קטן משמע לפירושו דעלין לעולם קטן ואפי' לאמהות אין יפין אלא בימות החמה וחימה דבפרק קמא דע"ז (דף יח:) אמר גבי אמוזיטים ורבי אלא פסקו מעל שלחנם לא נענו ולא חזרו לא בימות החמה ולא בימות הגשמים וגרלה לפרש דכאן בימות החמה וכאן בימות הגשמים לומר עלין ואמהות חד מעלי בימות החמה וחד מעלי בימות הגשמים ואיתא ספרים דגרסי ואיבעיא לימא הא והא בעלין אבל (ג) באמהות לעולם מעלו:

ואין בין תקופה לתקופה אלא ל"ח יום ושבע שעות ומחצה · ובקבה לר"י דאם יש לעולם בין ביום קצר ובין ביום ארוך י"ב שעות ביום וי"ב שעות בלילה אם כן אין התקופות שוות ולעולם האחת ארוכה מהאחרת אם תפול תקופת ניסן בתחלת ליל ד' תפול תקופת תמוז בז' שעות ומחצה בלילה ותקופת תשרי בג' שעות ביום הרי במקום ז' שעות ומחצה הקטנות שבליל תמוז אלא נפלה תקופת תמוז בתחלת לילה אלו מבלימין לה(ד) ל"ח יום ו' שעות ומחצה בלילי תשרי שהן ביטויות וגם בז' ומחצה שבסוף תקופת ניסן השדפות על ל"ח היו קצרות ובלילה ארוכות ל"ח היו ביטויות ואם נאמר שהעולם שוות וביום ארוך ובלילה ארוך י"ח שעות ובלילה קצר ו' אי להפך לא משכחת הא דאמרת אין תקופת ניסן נופלת אלא ל' ז' אין תקופת תמוז נופלת אלא ל' ז' [וכן שתרי התקופות סולן] וגם לא משכחת הא דאמרינן בפרק מפנין בסופו (שבת דף קמ:): דבתלתא בשבתא ובמעלי שבתא קלי קלי מחיים *כזוגי ובשאר יומי לא קלי ולפי זה משכחת לה גמי דבשאר יומי קלי ובהאי לא קלי: פלגא

נוטה · איך מתרבים ריבוע הרוח לפי ריבוע של עולם

תת נוטה · מהלך (מסלול) הטמש

נוטה/מבנה · ◇ 2 מאמרות של מאמאל בנוטה תקופות

[*לפנינו סגירסא זוזי ושיל פיין בפרוש ערך זוז מ"]

רבינו חננאל

אמר רב הונא בריה דרב יהושע (אתא דרש ורבי מליאתא בארי) [רבי מליאתא דרש ורבי בארי] פי' מליאתא דביקים בבוהי' אוקמון: ת"ר הבא לרבעה מרבעה בריבוע השולם. נותן צפונה לצפון השולם והדרומה לדרום צפון העולם יראה מקום העגלה בשמים והיא צפון השולם הכנדה עקרב בדרום והמכין (וארבע) [וטרבע] חעיר המקום שהוא תחת העגלה הוא הצפון ושתחת עקרב הוא הדרום. וכשנותן סימנו לדרום ושמאלו לצפון לפניו מזרח ואחריו מערב. בא ר' יוסי ואמר הין כן הוא כי עגלה בצפון ועקרב בדרום מיהו לאו כל אדם יכול לכוון כיון זה בביעות הכוכבים. אלא נוח לו לרבעה בסביבות התקופה כיצד מקום שהחמה זורחת בו בתקופת תמוז והוא חלון פעמון והולך וסובב לאחוריו והולך כל היום המזרח והדרום ועולה ושוקעת כנגדו במערב זהו פני צפון ומקום שהחמה זורחת בו בתקופת טבת חלון בילנה והולך ויורד

יח א מיי' פכ"ם מה' שבת הלכה ז' סוס"ע סי' שמח סמיף ג:

יט ב מיי' פי"ג ופי"ב מהל' קס"מ:

כ ג מיי' פ"ט שם הלי' ד סמג עשין מו טור ח"מ סי' תכח:

כא ד מיי' שם הלי' ג טור ח"מ שם:

[גירסת הפרוך מליאתא ופירוש רכסים גבוהים] [תוספת' פ"ד]

[פ' תוס' תולין קכ. ד"ה הכי]

פסחים מ:

[מהעגלה לי' לה נוטה — יוצאה אוכלי דיעלי קבר]

ב"ב כה: ר"ש בן לקיש אמר איקום ר"ח בר"ש ואקיר ר"ח

תוספות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה תמוז וכו' תקופת תמוז בגידו כ"ל ומיכה יוצאה ממקום: (ב) ד"ה ולין תקופה משכבת מתבריפה אלא חלי שפה (סימן וכו' עד"ח) ת"ם ור"ב ר"ל בגמ"ס: (ג) תוס' ד"ה כמן וכו' אמל אמהות כ"ל ומות כ"ל ומקמן: (ד) ד"ה ולין בין וכו' לפ מבליפין לה בל"ל יום וכו' ונם ז' ומתלה תקופת שבשם תקופת תשרי כ"ל יכיו קצרות וכתקופה מנה יכיו ביומיות ר"ב ר"ל בשקיעת תשרי מופלת בג"ל שעות ביום תפול תקופת מנה בעבר ומתלה ביום ולא ביום קצר ומבלימין אותם כו' שעות ומתלה ביומים:

ושקיעת כנגדו במערב זה פני דרום. תקופת ניסן ותקופת תשרי חמה יוצאה באמצע מזרח ושוקעת באמצע מערב ומהלכת בדרום ומזרחת מחלון תעלומה והולך וסובב בקרן צפונית מחלון אחר חלון עד שמגיע לחלון בילנה בתקופת טבת ותשרי סובב בקרן דרומית כמימי אקיאנוס בין קצות השמים לקצת הארץ כו' לפיכך היום והלילה שוין נמצאת שחמה עולה ומזרחת מתקופת ניסן עד תקופת תמוז מאמצע הרקיע ולצפון מהלכת ביום ממקום שמזרחת כולו ובמערב עד שמגיע כנגד המקום שזרחה ממני ושוקעת כנגד המקום שזרחה ומהלכת ביום מזרח דרום ומערב שוקעת בקרן מערבית צפונית עד טבת. ומתקופת טבת חוזרת החמה ועולה כנגד הדרום בכל יום ויום עד שחוזרת בתקופת תשרי באמצע המזרח עולה והולכת בכל יום עד שחוזרת בתקופת טבת ומערב שוקעת בקרן מערבית צפונית עד טבת. ומתקופת טבת חוזרת בכל יום ויום עד שחוזרת בתקופת תשרי באמצע המזרח עולה והולכת בכל יום עד שחוזרת בתקופת ניסן ומהלכת ביום בדרום מזרחית דרומית ושוקעת בקרן דרומית מערבית בנמצא החמה מהלכת מזרח וסובב פעמים ביום ופעמים בלילה ובצפון לעולם בלילה ולא נראית לעולם ביום ולא בלילה ברוח דרומית וזהו שכתב (צפון בלילה) [הולך אל דרום וסובב אל צפון הולך אל דרום ביום וסובב אל צפון וכו'] (פני) [זהו פני מזרח ומערב שפעמים מהלכתן ופעמים מסבבתן זו דרך זו והשמועה ובעלי כוכבים מועינין עליהם ובא רב משרשיא ודחה דברי רבי יוסי ואומר ליתנהו להני כללי מעולם לא יצאה חמה מקרן מזרחית צפונית ולא שקעה בקרן מערבית צפונית וכן לא זרחה מקרן מזרחית דרומית. ולא שקעה בקרן מערבית דרומית. תלמוד ארץ ישראל א"ר יוסי מי שאין יכול לכוון את הרוחות ילמד מן תתקופה שמקום שהחמה זורחת בתקופת תמוז עד מקום שזורחת בתקופת טבת. אלו פני מזרח. וממקום ששוקעת בתקופת טבת עד מקום ששוקעת בתקופת תמוז אלו פני מערב והשאר פני צפון. ניחה בשלילה ובביות עולמים דכמה יגיעות יגעו הנביאים לעשות המזרחי הרוח מצומצמת בין בתקופת טבת ותקופת תמוז. ז' שמות נקרא שער מזר שער הרעוך. שער הרחמים. שער איתון. שער חדש. שער העליון. שער היסוד כו' ומשורשים כולם. אמר שמואל אין תקופת ניסן נופלת אלא בארבעה ריבעי היום או בתחלת הלילה או בחצי היום או בחצי הלילה ואין תקופת תמוז נופלת אלא (בא' ז') [בא' ומחצה או בו' ומחצה] ואין תקופת תשרי נופלת אלא בג"י ואין תקופת טבת נופלת (בד"י) [אלא בד' ומחצה או בי' ומחצה] כדי שתפול תקופת ניסן בתחלת היום ותקופת תמוז בו' שעות. ותקופת תשרי בג' שעות ותקופת טבת בי' שעות